

169488

ลำยวน โศคชัยชำนาญกิจ : ความรู้ ทักษะคติ และการปฏิบัติในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก
ในชุมชน อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ (KNOWLEDGE, ATTITUDE AND PRACTICE
TO PREVENT AND CONTROL OF DENGUE HEMORRHAGIC FEVER IN COMMUNITY AT
AMPHOE PHRA PRADAENG, SAMUT PRAKAN PROVINCE) อ.ที่ปรึกษา : ศ.พญ.ทัศนีย์ นุชประยูร,
อ.ที่ปรึกษาร่วม : ผศ.สมรัตน์ เลิศมหาฤทธิ์ จำนวน 111 หน้า. ISBN 974-17-6674-2

กระทรวงสาธารณสุขดำเนินการเฝ้าระวังและควบคุมโรคไข้เลือดออกโดยกำหนดอัตราป่วยโรคไข้เลือดออก
ของประชาชนไม่เกิน 50 ต่อแสนประชากร ในปี พ.ศ. 2544-2546 อำเภอพระประแดงมีอัตราการป่วย 137.9, 138.2 และ
126.0 ต่อแสนประชากร ตามลำดับ การศึกษาค้นคว้าวิจัยวัตถุประสงค์เพื่อประเมินความรู้ ทักษะคติ และการปฏิบัติในการ
ป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกของประชาชนโดยใช้การสัมภาษณ์หัวหน้าหรือผู้แทน 967 ครัวเรือน และสำรวจ
ความชุกของลูกน้ำยุงลายในครัวเรือนและสถานที่ไม่ใช่ครัวเรือน จำนวน 27 แห่ง ด้วยวิธี Multistage cluster sampling
ระหว่างเดือน กันยายน - ตุลาคม 2547

ผลการศึกษาพบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุระหว่าง 15-44 ปี จบประถมศึกษา อาชีพ
รับจ้าง ได้รับข้อมูลข่าวสาร“ไข้เลือดออก”จากโทรทัศน์/วิทยุ มีบทบาทต่องานไข้เลือดออกในชุมชนเพียงร้อยละ 9.6
ในการสำรวจครัวเรือนพบว่าส่วนใหญ่เป็นบ้านเดี่ยว มีผู้อาศัยเฉลี่ย 4 คน 2 ใน 3 ของครัวเรือนไม่มีเศษวัสดุและไม่มี
น้ำท่วมขังได้ถูบ้าน ในช่วงปีที่ผ่านมาจนถึงวันสัมภาษณ์มีบุคคลในครัวเรือนป่วยเป็นโรคไข้เลือดออก จำนวน 14 ราย
คิดเป็นอัตราป่วย 369.4 ต่อแสนประชากร ซึ่งสูงกว่าจากรายงานของระบบเฝ้าระวังทางระบาดวิทยาของอำเภอฯ ในช่วง
เวลาเดียวกันถึง 4 เท่า พบผู้ป่วยมีอายุ < 15 ปี ร้อยละ 50.0

ดัชนีชี้วัดลูกน้ำยุงลายครัวเรือน [ค่า Breteau Index (BI) และค่า House Index (HI) เฉลี่ย 164.7 และ 52.9 ตามลำดับ]
สูงกว่าเกณฑ์กระทรวงสาธารณสุขกำหนดมาก ส่วนดัชนีชี้วัดลูกน้ำยุงลายสำหรับสถานที่ไม่ใช่ครัวเรือน [ค่า Container
Index (CI) เฉลี่ย 18.0] สูงกว่าเกณฑ์มาตรฐานเช่นกัน ครัวเรือนที่มีภาชนะพบลูกน้ำมากที่สุดคือภาชนะที่ไม่ใช้เก็บกัก
น้ำดื่ม น้ำใช้ เช่น กระจัง วัสดุที่ไม่ใช้(ร้อยละ 52.4) วิธีการควบคุมและกำจัดลูกน้ำยุงลายในภาชนะน้ำดื่ม น้ำใช้ที่
ครัวเรือนส่วนใหญ่ใช้มากที่สุดคือ การปิดฝาภาชนะตลอดเวลา(ร้อยละ 58.8)

ความรู้ ทักษะคติ และการปฏิบัติของประชาชนในครัวเรือนพบว่าส่วนใหญ่ อยู่ในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 67.4,
77.4 และ 68.7 ตามลำดับ และเมื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้กับทัศนคติของประชาชน ความรู้กับการปฏิบัติ
ของประชาชน และทัศนคติกับการปฏิบัติของประชาชนพบมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ p<0.01

การศึกษาค้นคว้าพบว่าโรคไข้เลือดออกยังมีการระบาดอยู่ ยังพบเศษวัสดุและน้ำท่วมขังให้ยุงลายในครัวเรือน
ใช้วิธีการควบคุมและกำจัดลูกน้ำในภาชนะต่างๆของครัวเรือนไม่ครอบคลุม ยังพบมีลูกน้ำในภาชนะขังน้ำมาก และมี
ระบบการแจ้งป่วยต่ำกว่าที่เป็นจริง ดังนั้นควรให้ความรู้แก่ประชาชนในรูปแบบต่างๆตามความเหมาะสมและสม่ำเสมอ
เพื่อให้เกิดทัศนคติที่ดีซึ่งจะนำไปสู่การปฏิบัติที่ถูกต้อง ควรจัดระบบเฝ้าระวังทางระบาดวิทยาของอำเภอและเครือข่าย
อย่างมีประสิทธิภาพ และจัดอบรมอาสาสมัครสาธารณสุขเพื่อกระตุ้นให้ประชาชนมีการตื่นตัว รู้และปฏิบัติในการป้องกัน
และควบคุมโรคไข้เลือดออกอย่างต่อเนื่องและจริงจัง

ภาควิชาเวชศาสตร์ป้องกันและสังคม
สาขาวิชาเวชศาสตร์ชุมชน
ปีการศึกษา 2547

ลายมือชื่อนิติสิต
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

นิเทศ วัฒนวิทย์
ทัศนีย์ นุชประยูร
สมรัตน์ เลิศมหาฤทธิ์

169488

4674776230 : MAJOR COMMUNITY MEDICINE

KEY WORD: KNOWLEDGE/ATTITUDE/PRACTICE/DENGUE HEMORRHAGIC FEVER/PREVENT AND CONTROL

LUMYUAN CHOCKCHAICHAMNANKIT : KNOWLEDGE, ATTITUDE AND PRACTICE TO PREVENT AND CONTROL OF DENGUE HEMORRHAGIC FEVER IN COMMUNITY AT AMPHOE PHRA PRADAENG, SAMUT PRAKAN PROVINCE. THESIS ADVISOR : PROF. THASSANEE NUCHPRAYOON, THESIS COADVISOR : ASST. PROF. SOMRAT LERTMAHARIT, 111 pp. ISBN: 974-17-6674-2.

At present, the ministry of Public Health puts DHF in the first rank of disease surveillance and indicates that the prevention and control of DHF should be emphasized in order to reduce the rate to lower than 50 per 100,000. DHF was reported in Amphoe Phra Pradaeng in 2000-2003 at 137.9, 138.2 and 126.0 per 100,000 population respectively.

A sample of 967 households and 27 nonresidential places in Amphoe Phra Pradaeng was randomly selected by multistage cluster sampling during September to October 2004. The head or representative of households were interviewed for the knowledge, attitude and practice to prevent and control of control of DHF and the illness with DHF in family during the past 1 year. Breteau index (BI) and House index (HI) for residential households and Container index (CI) for nonresidential places were used in this survey to indicate the density of Aedes mosquito's larvae.

The result of the study revealed that most of households in Amphoe Phra Pradaeng had moderate knowledge (67.4%), attitude (77.4%) and proper practice (68.7%) in prevention and control of DHF. The study showed that there was relationship between knowledge, attitude and practice with statistical significance (p<0.01). The occurrence of DHF in this survey was 369.4 per 100,000 population which was 4 times higher than the reported rate in Amphoe Phra Pradaeng during the same period of time. Every larvae index in both households and nonresidential places showed much higher than indicated index for prevention and control of DHF.

DHF is still an important public health problem. More attention should be paid on increasing proper knowledge and correct information to community which will create the awareness, good attitude, and serious well practice to decrease the mosquito's larvae. Good supervision should be frequently and continuously conducted by responsible staffs and well trained public health volunteers so as to get more participation of the community.

Department	Preventive and Social Medicine	Student's signature	<i>Lumyuan Chockchaichamnankit</i>
Field of study	Community Medicine	Advisor's signature	<i>Thassanee Nuchprayoon</i>
Academic year	2004	Co-advisor's signature	<i>Somrat Lertmaharit</i>